

pomoči, da pride prej na svetlo. Priporočamo ga tudi mladini slovenski. Zajedno je v drobnih snopičih jel v hrvaškem prevodu izhajati prekrasni ruski roman „*Vojna i mir*“, od slavnega pisatelja grofa *Leva Tolstega*. Od istega preimenitnega ruskega pisatelja sta *Ivan Gojtan* in *Stjepan Lukic* pohrvatila dvanajst *pripovedek in pravljic* za preprosto ljudstvo, katere je izdala družba sv. Jeronima med knjigami za leto 1888. Razven tega je ta družba družabnikom svojim podarila koledar „*Danico*“ s prav izborno vsebino, ter „*življenje svetnikov*“ za mesec december v prekrasnem prevodu od dra. *Ivekovića* in „*Plice*“ od *Davorina Trstenjaka*. — Nič menj zabavnega kakor poučnega berila nahajamo v knjigi „*Poviest Venecije u životu privatnom*“, ki jo je italijanski napisal Benečan profesor vitez *Molmenti*, a na hrvaški jezik preložil profesor *Rabar*. Beneška je že sama po sebi zanimiva po svoji prošlosti za vsakega omikanegega človeka, nikar za sosednega Slovenca; če pa dodamo še to, da je prelepo delo *Molmentijevo* nagradila akademija beneška, francoska pa je je pohvalila, bode marsikak Slovenec segel po nji, zlasti ker se tudi hrvaška prestava prav dobro čita. Knjiga šteje 25 tiskanih pol, a velja 2 forinta. Ob jednom je *Marko Car* pod naslovom „*Venecija*“ izdal potopisne svoje spomine na Italijo. Drugo, izvorno zgodovinsko delo ima naslov: „*Franovci države presv. odkupitelja i hrvatski puk u Dalmaciji*“. V tej knjigi nam dalmatinski frančiškan, oče *Stipan Zlatović*, pripoveduje zgodbe svojega reda in Hrvatov dalmatinskih od leta 1212. do leta 1880. Velike so zasluge frančiškanov za narod in národnost hrvaško v Dalmaciji, zato je ta knjiga velike vrednosti za poznavanje kulturne zgodovine dalmatinskih Hrvatov. Zgodovinske vrednosti je tudi *Brlićeva* knjiga: „*Uspomena na stari Brod*“, katere je četrti zvezek prišel na svetlo. Jezikoslovcem ne smemo zamolčati knjižice, v kateri jim mladi učenjak, prof. dr. *Milivoj Šrepel* podaje dve razpravi: „*O cilju i metodi latinske sintakse*“ in „*o pomješanju načina i vremena u glavnim rečenicama latinskog jezika*“. — Neutrudni pedagogijski pisatelj *Stjepan Basariček* je v drugem izdanju čisto predelal svojo pedagogijo, katere je prišel na svetlo II. del: „*Obće obukoslovje*“. Neimenovan pisatelj je v posebni knjižici dal tiskati razpravo „*Filosof Epiktet i njegov nauk*“, ki se odlikuje po svoji vsebini in po jasni in gladki pisavi. *Furaj Carić* je spisal ter v Reki izdal „*Elemente matematične geografije*“ kot uvod v navtično astronomijo. Že večkrat omenjenega *Biankinijevega* dela „*O uzgoju i njegovanju cvieća*“ je že 17. zvezek prišel na svetlo. Marni higijeniški pisatelj prof. dr. *Lobmajer* je spisal novo knjižico: „*Pogibelji od žive prirode*“, v kateri nas opozarja na nevarnosti, ki nam preté od rastlin in živalij. Ker na Hrvaškem ne hodi na dan toliko molitvenikov in drugih pobožnih knjig, kakor na Slovenskem, dobro je, da omenimo tudi takšnih. *Hrisogon Majar* je za nežno mladino spisal „*Život Isusov*“, a *Krsto Milas* je izdal prevod *Laserjeve* knjige „*Lurdske čudesne epizode*“. Zbirke „*Spisi za mladež*“, ki jo ureja že omenjeni prof. *Basariček*, prišla sta dva nova zvezka na svetlo; v prvem je sam urednik po vzgojnih načelih zbral „*narodne pripovedke za mladež*“, za drugi pa je *Josip Klobučar* na spomin cesarjeve štiridesetletnice priredil spis „*Naš kralj i car 1848—1888*“. Mladini je tudi *E. Kramberger* namenil svojo povest „*Uznik čaklovački*“, za katero je gradivo vzel iz dōbe turškega gospodstva. V svoji brošuri „*Naše realke*“, govori prof. *Krbek* o preosnovi srednjih šol. Predstojnik statistiškega urada v Zagrebu g. *M. Zoričić* sestavil je novo knjigo: „*Miena žiteljstva godine 1881, 1882, i 1883*“. *R. Severinski* je spisal knjigo „*Uputa u jednostavno knjigovodstvo za mlade trgovce*“, učitelj *Vinko Bek* pa brošuro „*Bečki zavodi za sljepce i naše potrebe*“.

Jugoslovenska akademija je zadnjega pol leta dala na svetlo sedmero novih zvezkov glasila svojega „*Rada*“. Zvezki 87., 88. in 90. tiskani so skupaj kot jedna knjiga, ki je vsa posvečena spominu slavnega hrvaškega filozofa in prirodoslovca *Rugjera Josipa Boškovića*. Knjiga šteje 716 strani ter ima te-le razprave: *Rugjer Josip Bošković*, živo-

topisna crta od dra. Fr. Račkoga; — Dopisi Boškovičevi u poslovih Dubrovačkih i s različitimimi osobami; — Roger Bošković i njegov rad na polju astronomije i meteorologije, od J. Torbara; — Boškovićev rad na polju fizike, od dra. Dvořaka; — Filozofski rad Rugjera Jos. Boškovića, od dra. F. Markovića. Knjigi je pridejana podoba slavnega dubrovniškega učenjaka v jezuitski obleki. — 89. zvezek „Rada“ ima to-le vsebino: „O Dubrovci Ivana Gundulića“, od dra. Markovića; — nadaljevanje Valjavčevega članka o besedi „žrez“; — nadaljevanje dr. Maretičeve razprave „Veznici u slovenskijem jezicima“; — nadaljevanje o „stari veri Srbov i Hrvatov“, in sicer „o Gromovniku Perunu i Ognju“, od prof. Nodila; — „Misti i djela biskupa Strassmayera“, od prof. Smičiklase; a na kraji so književna naznanila od dra. Maretića. — 91. knjiga „Rada“ pa nam priobčuje: „Nadaljevanje“ omenjene Maretičeve razprave „o veznicih“; — „O hrvatskom prievodu XV. (XVI) Ovidijeve heroide „Paris Helenae“ od Hanibala Lucića, od dra. Maixnera; — Nutarnje stanje Hrvatske prije XII. stoljeća, III. Vrhovna državna vlast. Odnosaj medju crkvom i državom, od dra. Fr. Račkoga; — nadaljevanje o stari veri Srbov in Hrvatov, in sicer o Vilah, od prof. Nodila. — 92. knjiga »Rada« ima članke matematično-prirodoslovne in sicer: „Područje materijalizma“, od dra. Šuleka; „Prilog poznavanju faune slatkovodnih korepnjaka Hrvatske“, od prof. Šoštarica; „Prilog k teoriji kubične involucije na čunjosjeku“, od dra. Zahradnika; „Peto izveščje potresnoga odbora za god. 1837“, od dra. Kišpatića. — 93. knjiga »Rada« pa nam donša: konec Maretičeve razprave „Veznici u slovenskijem jezicima“; „O stanju više nastave u Hrvatskoj prije, a osobito za Pavlina“, od Iv. Tkalića; „Zadnja bića“, metafizična razprava od dra. Arnolda; „Prinos k naglasu“ u novoj slovenštini, in sicer o Naglas u prezentu glagola, koji prezentni nastavak je drže samo u 3. plur. c. Osnove na i, od prof. Valjavca; Književna obznana: I opet o metrici narodnih pjesama, od prof. Zime. — „Starin“ je prišla na svetlo XX. knjiga s to-le vsebino: Što je pisama sakupio P. Bog. Bartoli, priobčio dr. Crnčić; O. Rafo Levaković i Vlasi v Hrvatskoj 1641., priobčio o. Fermandžiu; Još o glagolskom napisu u crkvi sv. Lucije u drazi baščanskoj, priobčio dr. Crnčić; Izveštaj barskoga nadbiskupa M. Bizzia o svojem putovanju g. 1610. po Arbanaskoj i staroj Srbiji, priobčio dr. Rački; Trnovsko tetrajevandjelije XIII. vieka, priobčio prof. Valjavec; Borba Crnogoraca s Turcima na Grahovu, priobčio M. Dragović. — Od velikega akademičnoga „Rječnika hrvatskega ili srpskega jezika“, ki ga obdeluje prof. Budmani, prišel je na svetlo 10. zvezek, v katerem so besede od »Godomik« do »Gumac«.

Anton Mažuranić, jeden prvakov ilirske dōbe in bivši gimnazijski ravnatelj v Reki, umrl je v Zagrebu dne 18. decembra 1888. l. Pokojnik je bil brat pesnikov in bana hrvaškega Ivana Mažuranića. Porodil se je v Novem v Vinodolu leta 1805., srednje in višje šole je završil v Zagrebu, potem pa je bil profesor hrvaškega in latinskega jezika na gimnaziji zagrebški, dokler ni leta 1861. šel za ravnatelja v Reko, odkoder se je v pokoj zopet vrnil v Zagreb. V ilirski dōbi je bil prvi Gajev pomočnik v »Danicie in v »Novinah«, a pilil je tudi razne knjige tedanje dōbe, predno so ugledale svet. Mnogim pisateljem je tōliko pomagal, da je bilo več njegovega dela, nego njih ali zato le ni hotel, da bi se spominjalo njegovo ime. Na podlagi svoje razprave »temelji ilirskoga i latinskoga jezika« iz leta 1839. izdelal je leta 1859. prvo hrvaško slovnico za gimnazije. Z drugimi rodoljubi je sodeloval pri izdavanji šolskih knjig, zlasti hrvaških čitank za višje gimnazije; v programu zagrebške gimnazije je priobčil »pregled povjesti zagrebške gimnazije« in »pregled stare hrvatske literature«. Jeden prvih in najveljavnejših začetnikov »Hrvatske Matice« priredil je več dalmatinskih pesnikov za tisek, in v časopisu »Kolu« je priobčil imenitni »zakon vinodolski«. Znanstveno oceno književnega delovanja njegovega v kratkem spiše prof. dr. Broz. Antun Mažuranić je bil blag, miren